

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti alkoholiturg 2009. aasta 9 kuul

Tallinn
Jaanuar 2010

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Projektigrupi koosseisus: Pille Liivaauk

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Üldosa	7
2. Kanged alkohoolsed joogid	12
3. Õlu	23
4. Lahjad alkohoolsed joogid	28
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus)	35
6. Viinamarjavein ja vermut	37
Kokkuvõte	40

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2009. aasta 9 kuul.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 40 lehekülge.

EESTI ALKOHOLITURG 2009. AASTA 9 KUUL

1. ÜLDOSA

Tootmine

2009. aasta 9 kuu alkoholitootmise andmed Statistikaametilt näitasid jätkuvalt hinnatõusust ja elanike ostujõu vähenemisest tingitud vähenenud nõudlust. Vaid õlletoodang jäi aastatagusele tasemele, teisi alkohoolseid jooke toodeti aastatagusest vähem. Enamike jookide puhul on nõudlus vähenenud nii sise- kui välisturul. Eelmise aasta 9 kuu andmete võrldusele avaldasid mõju ka aasta tagasi suvel, enne aktsiisimäära tõusu, ettetoodetud kogused.

EKI-le edastatud ettevõtete andmetel toodeti analüüsitaval perioodil viina 10,0 mln liitrit ning seda oli 9% vähem kui 2008. aasta üheksal kuul, likööride tootmine vähenes aastaga 22%, langustrendil oli ka brändi ja viski tootmine, mis kahanesis vastavalt 11% ja 6%. Kangetest alkohoolsetest jookidest kahekordistus rummi tootmine ja džinni tootmine suurenes 14%, kuid nende jookide toodang tervikuna oli endiselt väike. Aastatagusega võrreldes on vähenenud kangete alkohoolsete jookide müük nii sise- kui välisturule.

Õlle tootmiskaht ulatus 2009. aasta 9 kuuga 100,8 mln liitrini, sama oli ka 2008. aasta samal perioodil. Õlle müük siseturule oli 8% väiksem kui aasta tagasi, seevastu ekspordimaht suurenes rohkem kui neljandiku võrra.

Vaatluse all oleval perioodil on oluliselt kahanenud lahjade alkohoolsete jookide tootmiskaht - neid jooke toodeti analüüsitaval perioodil 29% vähem mullusega võrreldes, kusjuures kiirem langus toimus kääritatud jookide grupis. Nende jookide tootmiskahu languse põhjuseks oli nii sise- kui välisturu väiksem nõudlus.

Teistest kiiremini on Eestis aastaga langenud puuvilja- ja marjaveinide toodangu maht (-38%), mida on mõjutanud siidritootmise vähenemine.

Rektifitseeritud etanooli (piiritust) Eestis alates 2008. aasta II poolest ei toodeta.

Tabel 1

Alkohoolsete jookide tootmine Eestis 2007-2009 (mln liitrites)

	2007 9 kuud	2008* 9 kuud	2009 9 kuud	Muutus +/-	
				'09 9k/ '08 9k, mln l	'09 9k/ '08 9k, %
Kanged alkohoolsed joogid	14,4	13,7	12,5	-1,2	-8,9
EKI hinnangul	14,4	13,3	12,0	-1,3	-10,2
Õlu	109,85	100,89	100,82	-0,07	-0,1
Lahjad alkohoolsed joogid**	27,43	19,87	14,12	-5,75	-29,0
Rektifitseeritud etanool	3,78	1,55
Puuvilja- ja marjaveinid	3,88	3,69	2,29	-1,4	-37,9

* SA korrigeeritud andmed

** EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab segatud piiritusjooke ja siidrit ja mõdu)

Allikad: SA, EKI

Väliskaubandus

Alkohoolseid jooke **eksporditi** 2009. aasta 3 kvartaliga 1,1 mld krooni eest. Sellest märkimisväärsse osa moodustab kangete alkoholsete jookide, viinamarjaveini ja segatud piiritusjookide **reekspordi** käive. Rahaliselt ei ole täpselt võimalik välja tuua millise osa käibest kattis Eesti ettevõtete eksport ja millise reeksport. Järgnevates peatükkides on tootegrupiti välja toodud Eesti tootjate poolt eksporditud alkohoolsete jookide kogused, kuid Eesti kaubandusfirmade ekspordimahtude kohta andmed puuduvad.

Alkohoolsete jookide koguekspordi rahalisest väärtusest suurema osa (60%) moodustas kangete alkoholsete jookide ekspordikäive, mis ulatus 658 mln kroonini. Õlle, viinamarjaveinide ja lahjade alkohoolsete jookide ekspordikäive oli märksa väiksem, vastavalt 173 mln krooni, 158 mln krooni ja 99 mln krooni. Lisaks eelnimetatud toodetele müüdi välisurule 2 mln krooni eest vermutit.

Tabel 2

Alkohoolsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9k/'08 9k, +/- %
EKSPORT					
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%*	294.90	206.90	1 273,72	657,73	-48,4
Õlu	7.52	7.89	130,40	173,48	33,0
Lahjad alkohoolsed joogid	10.22	12.73	113,87	99,04	-13,0
Etüülalkohol kangusega >80%	13.88	...	12,31
Viinamarjavein	57.70	52.55	148,67	157,57	6,0
Vermut	27.27	18.47	1,12	2,15	92,3
EKSPORT KOKKU	x	x	1 680,1	1 090,0	-35,1
IMPORT					
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%*	198.92	119.87	1 654,46	719,94	-56,5
Õlu	10.36	10.50	131,78	142,85	8,4
Lahjad alkohoolsed joogid	11.91	10.92	245,33	221,64	-9,7
Etüülalkohol kangusega >80%	13.98	11.21	34,00	30,53	-10,2
Viinamarjavein	41.46	37.43	519,80	458,91	-11,7
Vermut	35.82	27.87	15,22	10,87	-28,6
IMPORT KOKKU	x	x	2 600,6	1 584,8	-39,1

* 100%-lises alkoholisis

Allikas: SA

Koguseliselt eksporditi 2009. aasta 9 kuul nii kangeid kui lahjasid alkohoolseid jooke aastatagusest vähem, seevastu õlle, viinamarjaveini ja vermuti väljamüüdud kogused olid mullusest suuremad. Kangeid alkohoolseid jooke veeti Eestist välja kokku ligi 3,2 mln liitrit (100%-lise alkoholina), millest suurema osa moodustasid viski (43%) ja viin (37%), likööri osakaal kangete alkoholsete jookide ekspordikoguses oli 12%, konjak-brändi hõlmas 4%.

Suurem osa viina (81%) ja likööri (73%) väljaviidud kogusest oli Eesti alkoholitootjate eksport, ülejäänud reeksport. Kuna rummi, džinni ja brändit eksportisid Eesti alkoholitootjad marginaalsetes kogustes, siis valdava osa nende jookide ekspordimahust võib lugeda transiidiveoks, kusjuures viski eksport oli täies mahus transiitvedu. Lisaks kangetele alkoholsetele jookidele reeksportiti suures mahus ka viinamarjaveine, mida müüdi välisurule 3,0 mln liitrit.

Õlle väljaveetud kogused ulatusid 22 mln liitrini ja lahjasid alkoholsete jooke eksporditi 8 mln liitrit. Jätakuvalt arenes kiires tempos vermuti eksport (suurenes 2,8 korda), mis sisuliselt tähendas selle joogi reeksporti.

Põhilisteks alkoholsete jookide välisurudeks olid teised Balti riigid, kuhu müüdi üle poole väljaviidud õllest ja kääritatud lahjadest alkoholsetest jookidest ning peaaegu kolmandik kangetest alkoholsetest jookidest. Venemaa, kuhu 2009. aasta üheksa kuuga eksporditi 53% välisurule müüdüd kangetest alkoholsetest jookidest ja neljandik lahjadest segatud piiritusjookidest on endiselt oluliseks alkoholsete jookide ekspordituruks Eesti jaoks. Venemaale oli suunatud ka suur osa reeksportitud alkoholsete jookide kogustest, sinna veeti 94% välisurule müüdüd viskist, 47% konjaki (brändi) ja 34% viinamarjaveini ekspordikogusest.

Tabel 3

Alkoholsete jookide koguseline eksport ja import 9 kuul 2008-2009 (tuh liitrit)

	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9k/'08 9k, +/- %
EKSPORT			
Kanged alkoholsete joogid kangusega <80%*	4 320	3 179	-26,4
sh Eesti tootjate kanged alkoholsete joogid	1 388	1 259	-9,3
Õlu	17 329	21 975	26,8
Lahjad alkoholsete joogid	11 140	7 782	-30,1
Etüülalkohol kangusega üle 80%	887
Viinamarjavein	2576	2 999	16,4
Vermut	41	117	2,8 korda
IMPORT			
Kanged alkoholsete joogid kangusega <80%*	8 317	6 006	-27,8
Õlu	12 702	13 601	7,1
Lahjad alkoholsete joogid	20 595	20 289	-1,5
Etüülalkohol kangusega üle 80%	2 432	2 725	12,0
Viinamarjavein	12 537	12 261	-2,2
Vermut	425	390	-8,2

* 100%-lises alkoholis

Allikas: SA

SA andmetel ulatus alkoholsete jookide **importikäive** 2009. aasta üheksa kuuga 1,6 mld kroonini, millest 45% kulutati kangete alkoholsete jookide, 29% viinamarjaveinide ja 14%

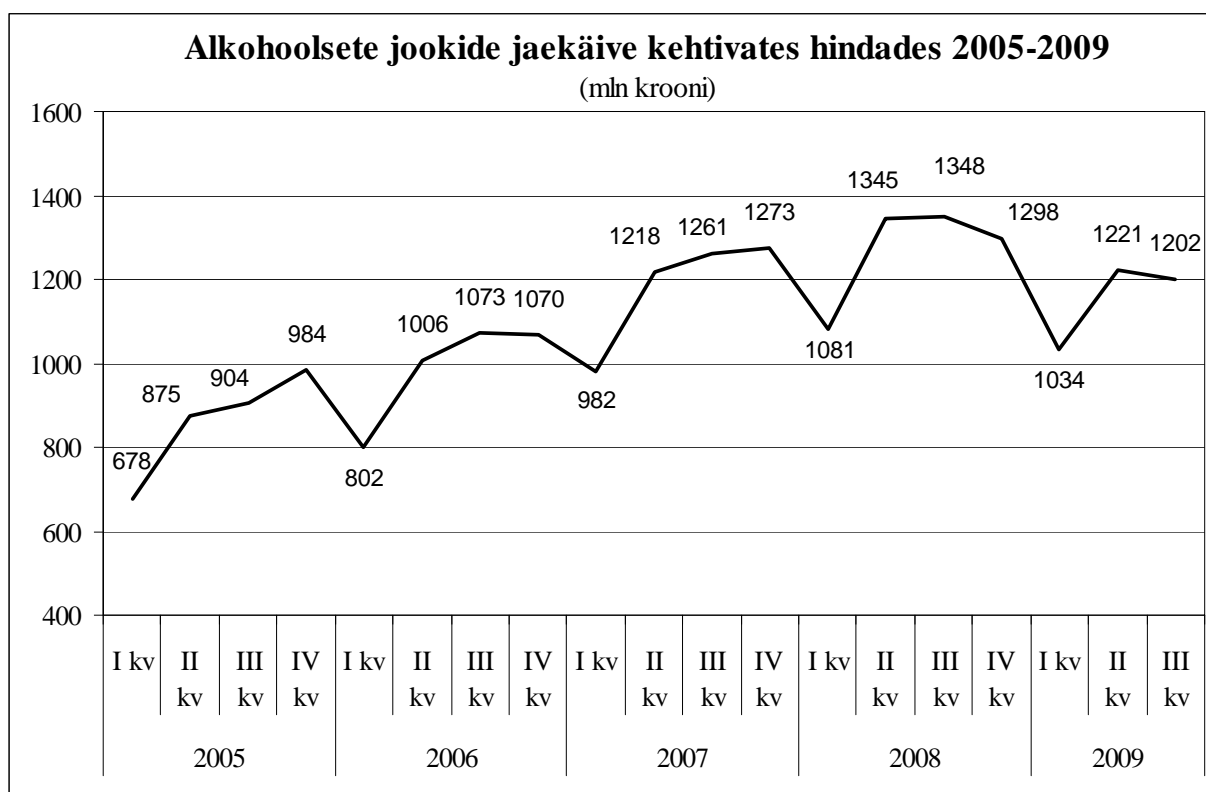
lahjade alkoholsete jookide sisseostule. Suurel määral on siin tegemist nende jookide Eestit läbiva transiidiga. Teiste jookide impordikäibed olid väiksemad.

Kangete alkoholsete jookide koguseline import oli 28% väiksem eelmise aasta sama perioodiga võrreldes ning ulatus 6 mln liitrini (100%-lises alkoholis). Õlut veeti sisse 13,6 mln liitrit, mis oli 7% suurem kogus kui eelmise aasta samal perioodil. Aastatagusega võrreldes olid suurenenud ka piirituse impordikogused (+12%). Teisi alkoholseid jooke veeti koguseliselt Eestisse sisse vähem kui 2008. aasta 9 kuul. Lahjade alkoholsete jookide import vähenes 1,5% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes, neid jooke toodi Eestisse ligi 20 mln liitrit (tootel märgitud kangusega). Langustrendil oli ka viinamarjaveini ja vermuti import, vähenedes aastaga vastavalt 2% ja 8%.

Jaemüük

Alkoholsete jookide **jaekäive** kehtivates hindades oli SA andmetel 2009. aasta III kvartalis 1202 mln krooni, mis on 2008. aasta III kvartaliga võrreldes 10,8% väiksem (2008.a III kv 1348 mln kr). 2009. aasta 9 kuul kokku oli alkoholsete jookide jaekäive 3457 mln krooni ning see oli 317 mln krooni võrra ehk 8,4% aastatagusest (3774 mln kr) väiksem. Kui varasematel aastatel on alkoholsete jookide jaekäive olnud III kvartalis ehk suvekuudel alati suu-

Joonis 1

Allikas: SA

rem kui II kvartalis, siis 2009. aastal oli see esmakordselt väiksem. Selline langus on majanduskriisi tõttu tekkinud nõudluse vähenemise ja tõenäoliselt ka salaturu kasvu tulemus, kus-

juures samal perioodil toimunud hinnatõus oli suhteliselt väike. Seda kinnitab ka alkoholsete jookide **tarbijahinnaindeks**, mis tõusis 2009. aasta III kvartalis 1,8% 2008. aasta III kvartaliga võrreldes ning mis 2009. aasta II kvartaliga praktiliselt ei muutunud (+0,1%). Tarbijahinnaindeksite suhteliselt väikesed kasvud näitavad ettevõtete reageerimist nõudluse vähenemisele.

Riigieelarvesse laekus 2009. aasta kolme kvartaliga alkoholiaktsiisi 1,854 mld krooni, mida oli 1,9% vähem kui aasta tagasi. Seega maksumäärade (aktsiis, käibemaks) suurendamise abil toimunud väike alkoholsete jookide hinnatõus ei suutnud analüüsitaval perioodil kompenseerida nõudluse (ja legaalse alkoholi müügi) langust ning aktsiisimaksu laekus aastagusest vähem.

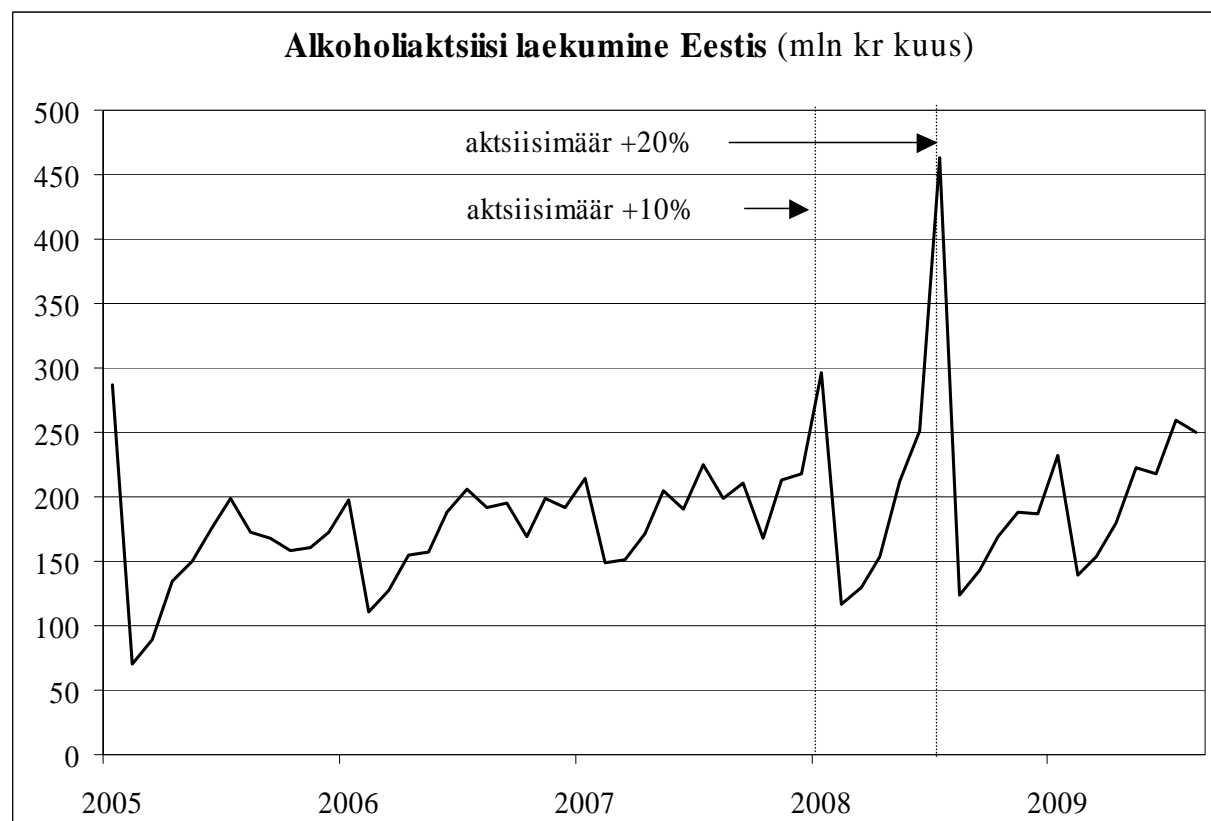
Tabel 4

Alkoholiaktsiisi laekumine riigieelarvesse (mln kr)

	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	Muutus '09 9 k/'08 9 k pa, +/- %
alkoholiaktsiis	1 715,3	1 890,4	1 853,6	-1,9

Allikas: SA

Joonis 2

Allikas: SA

2. KANGED ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

SA andmetel toodeti Eestis kangeid alkohoolseid jooke 2009. aasta kolme kvartaliga kokku 12,5 mln liitrit, mida oli 9% vähem aastatagusega võrreldes (2008.a 9 kuud 13,7 mln l), vahe 2007. aasta sama perioodi tootmismahuga oli veelgi suurem (-13%). EKI-le esitatud **tootjate andmetel** suurema osa kangete alkohoolsete jookide tootmine vähenes, eranditeks olid väikse tootmismahuga rumm, mida toodeti 2,3 korda aastatagusest rohkem ja džinn, mille tootmine suurenes aastaga 14%. Viina- ja likööritoodangu langus on tingitud majanduskriisi tingimustes elanike ostujõu vähenemisest siseturul ning ka likööri väiksemast ekspordist. Tuleb arvestada ka seda, et eelmisel aastal toodeti I poolaastal kangeid alkohoolseid jooke enne aktsiisimäära tõusu ette, mistõttu võrdlusbaas oli tavapärasest kõrgem. Sarnaselt varasemate perioodidega, müüdi suurem osa Eestis toodetud kangetest alkohoolsetest jookidest siseturul (2009.a 9 kuul 72%; 2008.a 9 kuul 73%). Kodumaist viina müüdi EKI andmetel Eesti turul 12% ja likööri 11% vähem kui aasta tagasi. Seevastu suurenes koos tootmise kasvuga rummi (üle 2 korra) ja džinni (9%) müük siseturile. Siseturul müüdnud kangete alkohoolsete jookide kogused vähenesid oluliselt aeglasemas tempos kui ekspordikogused, vastavalt 10,5% ja 26%. Le-gaalse viina siseturumüüki võis mõjutada negatiivselt ka salaviina müügi mahuga kasv Eestis, kuid selle kohta on uuring alles teostamisel.

Tabel 5

Kangete alkohoolsete jookide toodang Eestis 9 kuul 2007-2009 (mln liitrites)

	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	Muutus +,-	
				'09 9 k/ '08 9 k, mln l	'09 9 k/ '08 9 k %
Kanged alkohoolsed joogid					
SA	14,4	13,7	12,5	-1,2	-8,9
EKI	14,4	13,3	12,0	-1,3	-10,2
sh EKI hinnangul viin	11,9	10,9	9,9	-1,0	-9,0
liköör	2,2	2,1	1,6	-0,5	-22,2
muud	0,35	0,3*	0,5	0,2	66,7

* korrigeeritud andmed

Allikad: SA, EKI

Kangete alkohoolsete jookide turuliidriks nii tootmismahu kui siseturumüügi osas on endiselt AS Liviko. Teisel positsioonil püsib AS Altia Eesti ja kolmandal AS Liiwi Heliis. Kangeid alkohoolseid jooke tootsid lisaks nimetatud ettevõtetele ka AS Remedia ja väga väikestes kogustes AS Valtu Vein.

Tavapäraselt toodeti 2009. aasta kolme kvartaliga kangetest alkohoolsetest jookidest suurimas koguses **viina** - hinnanguliselt 9,9 mln liitrit (aasta tagasi 10,9 mln l), mis moodustas 82% nende jookide tootmismahust (2008.a 9 kuul 81%). Langustrendil liikus nii maitsestatud kui maitsestatamata viina tootmine, kusjuures maitsestatamata viina toodeti 8% ja maitsestatud viina

41% aastatagusest vähem. See viinaliikide tootmise proportsioone oluliselt ei muutnud – maitsestatamata viinad moodustasid 97% (2008.a 9 kuul 96%) ja maitsestatud viinad 3% (2008.a 9 kuul 4%) kogu Eesti viinatoodangust. Analoogselt eelmise aastaga müüdi ka 2009. aasta 9 kuuga suurem osa Eestis toodetud viinast siseturule (2009.a 9 kuul 76%; 2008.a 9 kuul 77%).

Viinatootjate pingerida oli sama mis kangete alkoholsete jookide tootmises – suurimaks viinatootjaks Eestis oli AS Liviko. AS Altia Eesti, AS Liiwi Heliis ning AS Remedia tootmismahud olid märgatavalt väiksemad. Sealjuures AS Liviko ja AS Altia Eesti viinatoodang aastaga kahanes, seevastu AS Liiwi Heliis suutis seda suurendada.

Likööre toodeti analüüsitaval perioodil 1,6 mln liitrit ning nende tootmismahud hõlmas kangete alkoholsete jookide kogutoodangust 13% (2008.a 9 kuul 15%). Tootjate andmetel vähenes likööride toodangu maht 2009. aasta kolme kvartaliga 22% võrreldes aastatagusega. Languse põhjuseks oli nii väiksem sise- kui välisuru nõudlus. Eesti tootjate poolt eksporditud liköörikogused olid peaaegu kolmandiku võrra väiksemad kui eelmise aasta 9 kuul (tabel 10). Eestis toodetud likööride müük siseturule vähenes aastaga 11,2%, moodustades 53% kogu likööritoodangust (aasta tagasi 47%).

Likööritoodang vähenes aastaga kõikides neid tootvates Eesti ettevõtetes. Suurimaks likööri- tootjaks oli endiselt AS Liviko, kellele kuulus valdav osa selle joogi tootmismahust. AS Liiwi Heliis püsis toodangu mahult teisel ja AS Remedia kolmandal positsioonil.

Vaadeldaval perioodil (aastatagusega võrreldes) kahanes ka **konjaki-brändi** ja **viski** toodangu maht Eestis, kusjuures esimese joogi osakaal ulatus 2%-ni ja viski osakaal oli nullilähedane. Seevastu **džinni** tootmismahud kasvas aastaga 14% ja rummi tootmine sel perioodil suurenes rohkem kui kaks korda ning mõlemad joogid hõlmasid 1% kangete jookide tootmise struktuuris. **Muude kangete alkoholsete jookide** tootmismahud vähenes 243,5 tuh liitrit 2008. aasta 9 kuul kuni 146 tuh liitri analüüsitaval perioodil.

Suurem osa neist jookidest müüdi jätkuvalt kohalikul turul - Eestis müüdi 93% brändi-, 87% rummi ja 86% džinni Eestis toodetud kogusest. Laovarude arvel müüdi viskit rohkem kui toodeti.

Viskit ja **rummi** tootis Eestis ainult AS Liviko. Samuti toodeti selles ettevõttes põhiosa Eestis valmistatud **džinnist** ja **brändist**. Džinni ja brändit tootsid ka AS Remedia ja AS Liiwi Heliis. **Muid kangeid alkoholseid jooke** toodab enim AS Liiwi Heliis, esinumbrile järgnesid AS Liviko, AS Altia Eesti ja AS Remedia.

Väliskaubandus

Kangete alkoholsete jookide kogueksporti käive ulatus 2009. aasta kolme kvartaliga 658 mln krooni ning see oli 48% väiksem kui aasta tagasi. Veelgi kiiremini (-56,5%) langes koguimpordi käive, mis ulatus 720 mln kroonini. Vaatamata sellele oli nende jookide väliskaubakäibe saldo 62 mln krooniga negatiivne. Väliskaubandus oli aastatagusest passiivsem,

mida mõjutasid nii läbi Eesti mullusest väiksemas mahus transiidivedu kui ka Eesti ettevõtete oma toodangu kahanenud väljamüük. Eelmise aasta 9 kuuga võrreldes vähenesid enamike kangete alkoholsete jookide ekspordi- ja impordikogused, alanesid ka keskmised ekspordi- ja impordihinnad.

Koguseliselt eksporditi 2009. aasta 9 kuuga 3,2 mln liitrit kangeid alkoholseid jooke (100%-lise alkoholina), seda oli 26% vähem kui 2008. aasta samal perioodil. Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogus oli 1,26 mln liitrit (100%-lise alkoholina) ning see oli 9% väiksem kui aasta tagasi (tabel 10). Analüüsitaval perioodil moodustas Eesti tootjate eksport kangete alkoholsete jookide koguekspordist ligi 40% (2008.a 9 k 32%) ja ülejäänud (60%; 2008.a 9 k 68%) oli Eestit läbiv transiitvedu.

SA andmetel müüdi Eestist välisurule 2009. aasta kolme kvartaliga kangetest alkoholsetest jookidest enim viskit – 1 370 tuh liitrit (100%-s alkoholisisaldus), see moodustas tootegrupi ekspordikogusest 43% ning oli 16% väiksem kui aasta tagasi. Seega viski transiitvedu vähenes. Tähtsuselt teiseks eksporditud kangeks alkoholseks joogiks oli viin, mida veeti analüüsitaval perioodil välja 1 178 tuh liitrit (100%-s alkoholisisaldus) ning see kogus hõlmas 37% kangete alkoholsete jookide koguekspordist ning oli 16% väiksem kui aasta tagasi. Samas Eesti tootjate viina ekspordikogused jäid aastatagusele tasemele – 956 tuh liitrit.

Likööri eksporditi 2009. aasta 9 kuuga 389 tuh liitrit, mis kattis 12% kangete jookide koguekspordist ning oli 43% väiksem kui aasta tagasi. Konjakit-brändit eksporditi 123 tuh liitrit, mis moodustas 4% kangete jookide väljaveetud kogusest (2008. a 9 kuul 10%).

Tabel 6

Kangete alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2008-2009 (100%-lise alkoholina)

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2008* 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/ '08 9 k, +/- %
Ekspord	294.90	206.90	1 273,7	657,7	-48,4
Import	198.92	119.87	1 654,5	719,9	-56,5

* andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 7

Kangete alkoholsete jookide toodang, põhieksporti- ja impordi kogused 9 kuul 2008-2009 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008 9 kuud **	2009 9 kuud	2009 9 k/2008 9 k, %
Toodang*	5 206	4 750	-8,8
Ekspord	4 320**	3 179	-26,4
Import	8 317**	6 006	-27,8

*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

** andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Väikestes kogustes müüdi väliturule ka džinni ja rummi, mõlemad joogid hõlmasid võrdselt 2% kogueksportidist. Kangete alkoholsete jookide kogueksporti koguses moodustas 43% viski, 7% viina, võrdselt 3% likööri ja konjaki-brändi, 1% rummi reeksport (transiitvedu).

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide põhieksporti ja –impordi kogused ning struktuur
9 kuul 2008-2009 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2008 9 k	2009 9 k	Struktuur '08 9 k,%	Struktuur '09 9 k,%
EKSPORT				
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	4 320	3 179	100	100
sh Konjak-brändi	412,9	122,8	10	4
Viski	1 641,4	1 370,1	38	43
Rumm	41,2	47,7	1	2
Džinn	146,3	71,5	3	2
Viin	1 402,5	1 178,2	32	37
Liköör	680,0	388,6	16	12
IMPORT				
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	8 317**	6 006	100	100
sh Konjak-brändi	776,5	349,7	9	6
Viski	2 104,0	1 406,2	25	23
Rumm	214,9	248,2	3	4
Džinn	265,0	126,2	3	2
Viin	4 460,0	3 603,3	54	60
Liköör	497,1	272,4	6	5

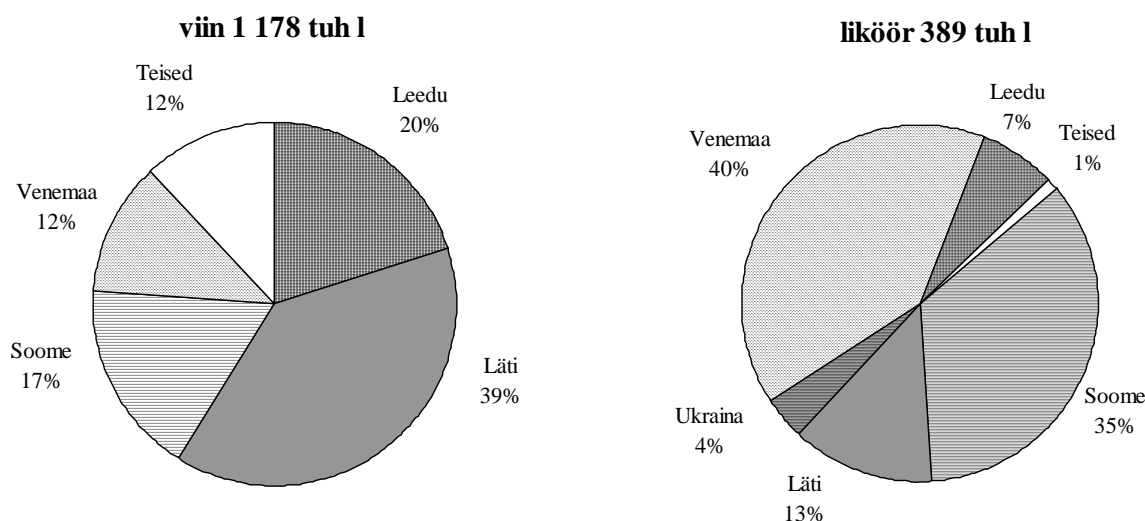
** andmed korrigeeritud

Allikas: SA

SA andmetel veeti kangeid alkoholseid jooke Eestist põhiliselt Venemaale, sinna müüdi rohkem kui pool (53%) kogu tootegrupi ekspordist (sh suur osa transiidist).

Nagu varemgi, oli viina ekspordiriikide seas esinumbriks Läti, kuhu müüdi 39% kogu eksporditud viinast. Leedu oli tähtsusest teiseks viina ekspordi sihtriigiks - sinna viidud kogused suurenesid eelmise aasta 9 kuuga võrreldes 2,5 korda ning hõlmasid 20% viina müügist väliturule. Soome osakaal viina ekspordi sihtriikide seas kasvas 9%-lt 2008. aasta 9 kuul kuni 17%-ni analüüsitaval perioodil. Venemaale eksporditud kogused olid rohkem kui poole võrra väiksemad kui aasta tagasi ning osatähtsus kogueksportis vähenes 12%-ni (2008.a 9 kuul 24%). Ülejäänud riikidesse müüdü kogused moodustasid summaarselt 12% eksporditud viinast.

Viina ja likööri kogueksporti struktuur riigiti 2009. a 9 kuul (% ekspordikogusest)

Allikas: SA

Likööri ekspordi sihtriikidest oli esikohal Venemaa (osakaal 40%), kuid sinna väljaveetud kogused vähenesid aastaga 51%. Soome väljamüüdud kogused moodustasid likööride ekspordi kogumahust 35%. Läti suunatud liköörikogused olid poole võrra väiksemad kui aasta tagasi, kuid nende osakaal koguekspordis ei ole aastaga muutunud. Ülejäänud riikide osatähtsus oli kokku alla 10%.

Tabel 9

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'09 9 k/ '08 9 k, %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Venemaa	2 656	1 697	-36,1	62	53
Läti	851	570	-33,1	20	18
Soome	313	404	29,3	7	13
Leedu	269	286	6,4	6	9
Ukraina	41	105	2,6 korda	1	3
Teised	190	117	-38,7	4	4
Kokku	4 320	3 179	-26,4	100	100

Allikas: SA

2009. aasta 9 kuu jooksul oli kogu kangete alkoholsete jookide grupi tähtsaimaks välisuruks Eesti jaoks Venemaa. Just sinna oli suunatud suurem osa Eestit läbinud alkoholi transiitvedudest, sest Venemaale veeti 95% eksporditud viskist ja 76% konjakist ning kokku veeti sinna 53% kangete alkoholsete jookide ekspordikogusest. Samal ajal Venemaale suunatud kangete alkoholsete jookide ekspordikogus vähenes aastaga 36%. Läti, osakaaluga 18%, oli endiselt teisel positsioonil antud tootegrupi koguekspordis, sinna müüdud kogused vähenesid

aastaga kolmandiku võrra. Seevastu suurenes kangete alkoholsete jookide eksport Soome 29% ning Soome osakaal tootegrupi kogu ekspordikoguses kasvas 2009. aasta 9 kuul 13%-ni (aasta tagasi 7%). Leetu eksporditud kogused olid 6,4% suuremad kui aasta tagasi ning Leedu osakaal tootegrupi kogu ekspordis kasvas 9%-ni (2008. a 9 kuul 6%).

Eesti ettevõtetes toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused vähenesid aastaga 9%. Džinni ja rummi eksporditi suuremas, viina samas ning likööri ja brändit väiksemas koguses kui aasta tagasi. Nagu varasematel aastatel, eksporditi ka 2009. aasta 9 kuul põhiliselt kaht toodet – viina ja likööri. Eestis toodetud viina müüdi välisurule 2009. aasta kolme kvartaliga 956 tuh liitri ning see moodustas 76% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordikogusest. Eestis toodetud likööri veeti välja 283 tuh liitrit, mis hõlmas 22% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordikogusest. Likööri eksporditi 2009. aasta kolme kvartaliga ligi kolmandiku võrra vähem kui aasta tagasi ning brändimüük välisurule vähenes 44%. Rummi eksport suurenes aastaga rohkem kui 3 korda ja džinni eksport 62%. Eestis valmistatud viskit ei müüdnud välisurule üldse ning kõik eksporditud viskikogus oli Eestit läbinud transiitvedu.

Tabel 10

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused
9 kuul 2007-2009 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/ '08 9 k, %
Kokku kanged alkohoolsed joogid	1 263,7	1 388,4	1 259,5	-9,3
sh viin	827,8	956,5	956,3	0,0
liköör	420,4	415,4	283,1	-31,8
džinn	12,1	5,0	8,0	61,7
rumm	2,1	2,3	7,7	3,3 korda
brändi	...	7,8	4,5	-43,8
viski	1,3	1,4

Allikad: Alkoholitootjate Liit, EKI

Kangeid alkoholseid jooke **imporditi** Eestisse 2009. aasta 9 kuuga 6,0 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Nende jookide impordistruktuuris püsis esikohal **viin** hõlmates 60% kogu tootegrupi sisseveetud kogusest. Analüüsitaval perioodil imporditi viina kokku 3,6 mln liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 9,0 mln liitrit 40%-lise alkoholina), mida oli ligi viiendiku võrra vähem mullusega võrreldes. Viina sisseveetud kogustest suurem osa oli USA päritoluga suurtes vaardes ja väga kange tööstuse tooraineks kasutatav viin. USA-s toodetud viina imporditi 2,7 mln liitrit (100%-lise alkoholina) ning see moodustas 3/4 viina sissetoodud kogusest, seda oli 5% vähem kui eelmise aasta samal perioodil. Teisel kohal antud toote impordis püsis Ukrainas toodetud viin, mis hõlmas 8% kogu sisseveetud viinast. Venemaa ja Soome päritoluga viinakogused olid analüüsitaval perioodil ligilähedased ning

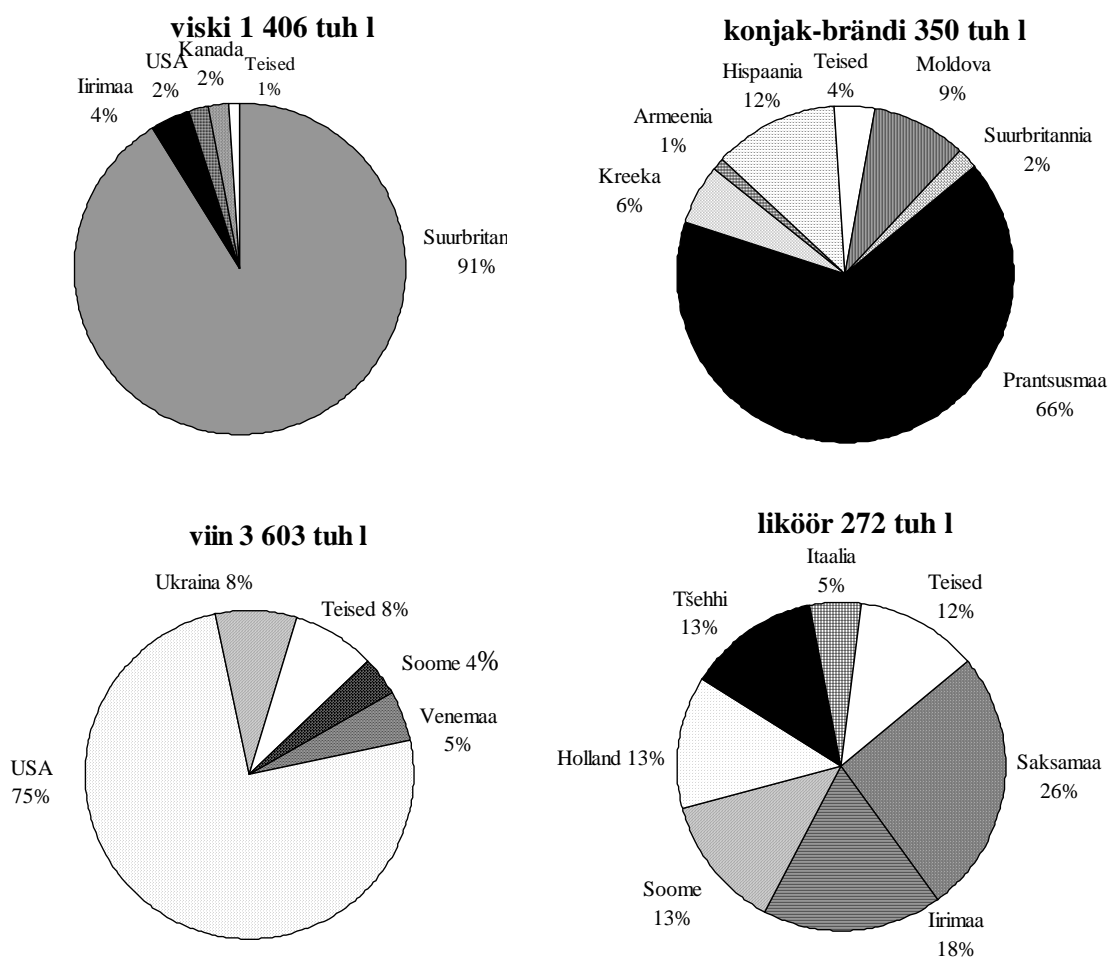
moodustasid vastavalt 5% ja 4% viina koguimpordist. Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 3%.

Viski oli kangete alkoholsete jookide mahulises impordis teisel kohal, seda veeti 2009. aasta 9 kuuga Eestisse 1,4 mln liitrit (100%-lise alkoholina; osakaal 23%). Viski impordimaht vähenes aastaga kolmandiku võrra, mille põhjuseks oli selle joogi oluline reekspordi (transiitveo) langus (-59%).

Nagu varemgi, osteti ka tänava valdav osa viskist Suurbritanniast (91%). Tähtsuset teiseks viski impordiriigiks oli Iirimaa (osakaal 4%). USA ja Kanada päritoluga viski kogused hõlmasid võrdselt 2% kogu antud toote sisseveost, samas USA-st imporditud kogused suurenesid 27% ja Kanadas toodetud kogused olid 35% väiksemad kui aasta tagasi. Ülejäänud riikide kogused moodustasid summaarselt vaid 1% antud toote impordikogusest.

Joonis 4

Kangete alkoholsete jookide koguimpordi struktuur riigiti
2009. aasta 9 kuul (% impordikogusest)

Allikas: SA

SA andmetel toodi 2009. aasta kolme kvartaliga **konjakit-brändit** Eestisse 350 tuh liitrit (100%-lise alkoholina). Seda oli 55% vähem aastatagusega võrreldes. Konjaki-brändi import moodustas vaatluse all oleval perioodil 6% kangete alkoholsete jookide koguimpordist. Tavapäraselt oli 2009. aasta 9 kuul suurimaks konjaki-brändi päritoluriigiks Prantsusmaa, kust osteti sisse 66% antud joogi koguimpordist. Hispaanias toodetud brändi hõlmas 12% konjaki-brändi impordimahust. Moldova päritoluga brändid moodustasid 9% ja Kreekas valmistatud toodang hõlmas 6% antud tootegrupi sisseveost. Teiste riikide osakaalud olid alla 2%.

Likööre veeti Eestisse 2009. aasta 9 kuuga 272 tuh liitrit (100%-lise alkoholina), mis moodustas 5% kangete alkoholsete jookide sisseveokogusest. Likööriimport vähenes aastaga 45%. Endiselt toodi suurem osa likööre Eestisse Saksamaalt, kelle toodang moodustas 26% selle toote impordimahust. Teisel kohal olid Irimaalt imporditud liköörid, kust toodud kogused vähenesid aastaga 64% ning hõlmasid 18% impordi kogumahust. Liidritele järgnesid Tšehhis, Soomes ja Hollandis toodetud liköörid, mille impordimahud olid enam-vähem võrdsed ning hõlmasid 13% antud toote koguimpordist. Tšehhist sisseveetud kogused olid 9,4 korda suuremad kui aasta tagasi, Soome mahud vähenesid aastaga 1,4% ja Hollandis toodetud likööre veeti sisse 3% mullusest vähem. Itaalia päritoluga liköörid moodustasid 5% toote kogueksportidist.

Lisaks eeltoodud jookidele imporditi vaadeldaval perioodil Eestisse ka rummi ja džinni ning nende jookide kogused hõlmasid vastavalt 4% ja 2% kangete alkoholsete jookide sisseveetud kogustest.

Tabel 11

Kangete alkoholsete jookide koguseline import riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'09 9 k/ '08 9 k, %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuul	2009 9 kuul
USA	2 888	2 756	-4,6	35	46
Suurbritannia	1 810	1 445	-20,2	22	24
Ukraina	350	277	-20,8	4	5
Prantsusmaa	680	245	-64,0	8	4
Soome	242	193	-20,3	3	3
Venemaa	263	181	-31,1	3	3
Holland	84	138	-64,0	1	2
Leedu	90	52	-42,3	1	1
Teised	1 910	719	-62,3	23	12
Kokku	8 317	6 006	-27,8	100	100

Allikas: SA

USA oli viina sisseveo tõttu suurimaks kangete alkoholsete jookide impordi päritoluriigiks, kust sisseveetud kogused moodustasid 46% kogu tootegrupi sisseveost. Teiste riikide osa-

tähtsus oli oluliselt väiksem - nt Suurbritannia hõlmas 24% ja Ukraina 5% kangete alkoholsete jookide koguimpordist. Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 5%.

Hinnad

Vaatamata vahepeal tõusnud käibemaksumäärale, oli kodumaise viina keskmine jaehind 2009. aasta augustikuu vaatluse ajal 5,5% madalam kui aasta tagasi ning 2% madalam 2009. aasta maiga võrreldes. Aastaga kallinesid vaid kõrgema hinnaklassi viinad ligi 9%, madalama ja keskmise hinnaklassi viinad olid odavamad kui aasta tagasi, vastavalt 8% ja 4%.

Tabel 12

Eesti kangete alkoholsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga)

	Aug. 2008	Veebr. 2009	Mai 2009	Aug. 2009	Muutus aug 09/ aug 08, %	Nov. 2009
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	84.79	84.23	81.72	80.09	-5,5	80.34
Madalam hinnaklass	71.77	72.84	68.63	66.23	-7,7	66.79
Keskmine hinnaklass	97.81	95.61	94.81	93.96	-3,9	93.89
Kõrgem hinnaklass	185.57	186.54	191.43	201.67	8,7	204.07
Liköörid	89.82	91.57	89.20	90.70	1,0	90.62
Marjaliköörid	63.01	63.89	63.98	63.80	1,3	64.23
Kanged liköörid	115.34	120.38	114.39	116.57	1,1	116.16
Kreemliköörid	91.10	90.44	89.24	91.71	0,7	91.48
Džinnid	94.82	96.07	96.21	99.73	5,2	88.72
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	84.28	82.45	80.82	79.43	-5,8	80.07
Madalam hinnaklass	71.62	69.52	68.18	64.38	-10,1	65.66
Keskmine hinnaklass	96.93	95.39	93.45	94.49	-2,5	94.48
Kõrgem hinnaklass	185.67	189.30	187.67	206.03	11,0	206.03
Liköörid	89.37	91.03	90.32	90.04	0,8	89.87
Marjaliköörid	62.09	63.58	62.85	64.47	3,8	64.31
Kanged liköörid	115.32	119.32	118.28	113.77	-1,3	114.25
Kreemliköörid	90.70	90.20	89.81	91.89	1,3	91.05
Džinnid	94.72	96.03	95.53	99.88	5,5	87.83

¹ 0,7-liitrine klaaspudel;
Allikas: EKI

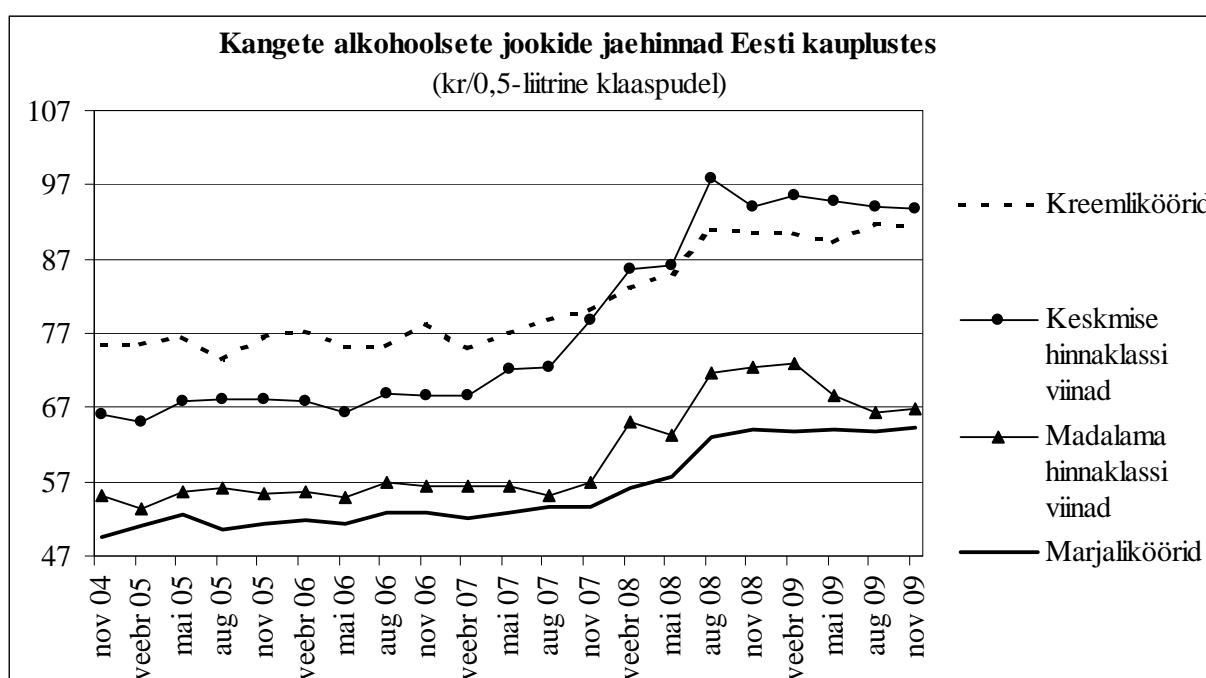
Tallinnas oli viinade aastane hinnalangus III kvartalis sama, mis mujal Eestis (ligi 6%) ning hinnad olid ligilähedased. Piiratud nõudluse tingimustes 2009. aasta IV kvartalis püsisid viina jaehinnad nii Eestis tervikuna kui Tallinnas III kvartali tasemel.

2009. aasta III kvartalis ei ole kodumaiste likööride jaehinnad nii Tallinna kui teiste Eesti linnade kauplustes aastaga oluliselt muutunud, sest kallinesid alla 1%. Kõige suurem muutus toimus **marjalikööride** hindade osas Tallinnas, hinnatõus ulatus 3,8%-ni. Teiste likööride hinnad olid enam-vähem samad mis aasta tagasi.

2009. aasta IV kvartalis püsisid kodumaiste likööride keskmised hinnad III kvartali tasemel ja seda nii Eestis tervikuna kui Tallinnas.

Eestis toodetud **džinnide** jaehinnad tõusid aastaga kiiremini kui alkohoolsete jookide hinnad keskmiselt. Kodumaised džinnid olid 2009. aasta augustis keskmiselt 5% kallimad kui aasta tagasi ja seda nii üle Eesti kui Tallinnas. Seevastu 2009. aasta IV kvartalis džinnid oluliselt odavnesid III kvartaliga võrreldes, nii Eestis tervikuna ulatus hinnalangus 11%-ni ja Tallinnas 12%-ni.

Joonis 5

Allikas: EKI

11-s Euroopa Liidu pealinnas 2009. aasta septembri esimesel nädalal läbiviidud rahvusvaheline hinnavaatlus näitas, et Tallinna supermarketites oli populaarsemate kohalike **viinade** jaehinnatase võrreldes suurema osa riikidega suhteliselt kõrge. Aastatagusega võrreldes langesid kodumaiste populaarsete viinade keskmised jaehinnad kõige rohkem Prahhas (-20%), suur oli langus ka Budapestis (-17%) ja Varssavis (10%), väiksem Stockhomis (-6%) ja Berliinis (-4%). Kõige kiirem hinnatõus toimus aastaga Riias. Lätis tõsteti 2009. aasta alguses käibemaks 18%-lt 21%-ni ning varasemast kõrgemad olid ka aktsiisimäärad, mille tulemusena kodumaise viina hinnavahe Tallinna ja Riia kauplustes vähenes. Kuid endiselt on Lätis kodumaine viin tunduvalt odavam kui Eestis (2009.a septembris Tallinnas 30% kallim, 2008.a septembris 43%). Viina hind Tallinnas ja Vilniuses oli 2009. aasta septembri alguses enam-vähem võrdne. Stockhomis, Helsingis ja Amsterdumis oli viin ligikaudu kaks korda kallim kui Tallinnas.

Tabel 13

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2008.-2009. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kroonides)

Pealinn	sept. 2008	märts 2009	juuni 2009	sept. 2009
Tallinn	114.98	107.00	112.73	115.40
Riia	65.68	72.58	70.35	80.59
Vilnius	99.64	115.51	114.60	115.99
Varssavi	109.56	79.14	87.31	98.37
Praha	127.50	102.03	86.59	103.03
Bratislava	90.52	92.95	92.59	92.39
Budapest	89.74	108.61	94.20	74.42
Helsingi*	229.85	248.00	248.00	248.00
Berliin	78.86	79.95	79.33	75.57
Amsterdam	231.41	231.41	-	231.41
Stockholm*	311.59	274.16	289.54	292.89
Tallinn	265.63	282.63	277.97	280.97
Riia	351.98	268.27	263.06	272.26
Vilnius	212.73	249.19	238.62	251.28
Praha	220.19	201.52	209.44	224.57
Bratislava	233.92	241.62	239.30	226.70
Helsingi*	280.07	314.50	328.58	312.93
Berliin	205.86	213.68	222.81	221.50
Amsterdam	242.37	242.37	-	242.37
Stockholm*	383.63	322.62	343.64	357.64

* alkoholi kauplustes

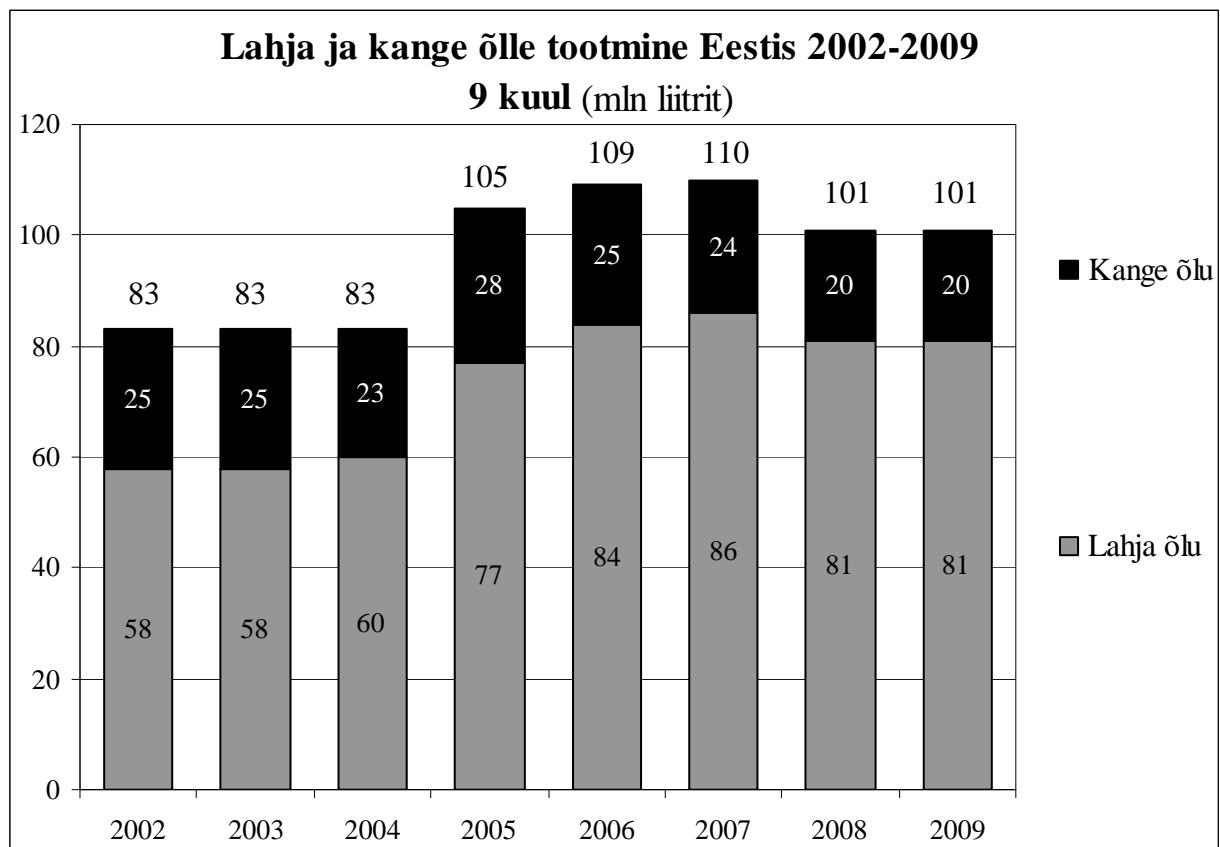
Allikas: EKI

3. ÕLU

Tootmine

SA andmetel toodeti Eestis 2009. aasta kolme esimese kvartaliga õlut 100,8 mln liitrit, tootmiskaht oli sama ka aasta tagasi. Vaatlusalusel perioodil püsis lahja õlle tootmiskaht praktiliselt eelmise aasta 9 kuu tasemel, kuid kanget õlut toodeti 5% aastatagusest rohkem. See aga õlle tootmise struktuuri oluliselt ei muutnud – lahja õlu (alk. sisaldus alla 6%) moodustas õlle kogutoodangust 79% (2008.a 9 k 80%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) vastavalt 21% (2008.a 9 k 20%) kogutoodangust. Eestis toodetud õlut müüdi kohalikule turule 2009. aasta kolme kvartaliga 8,4% vähem kui aasta tagasi, sealjuures vähenes nii lahja- kui kange õlle müük (vastavalt 7% ja 13%), seevastu ekspordimaht suurenes 27%. Endiselt realseeriti valdav osa kodumaisest õlletoodangust kohalikul turul (2009.a 9 k 80%; 2008.a 9 k 88%).

Joonis 6

Allikas: EKI (hinnanguline)

Eesti suuremate õlletootjate AS Saku Õlletehase ja AS A. Le Coqi osakaalud kogutoodangus olid ligilähedased ning ettevõtete summeeritud osakaal õlle kogutoodangus ulatus 89%-ni (aasta tagasi 88%). Mõlema ettevõtte tootmiskaht ei ole 2009. aasta 9 kuuga oluliselt muutunud.

Väliskaubandus

2009. aasta kolme kvartaliga eksporditi õlut Eestist 173,5 5 mln krooni eest ja imporditi 142,9 mln krooni eest. Seega oli õlle väliskaubandusbilanss positiivne. Õlle eksport rahalisel väärtuses oli kolmandiku võrra suurem kui 2008. aasta 9 kuul, kasvu soodustasid nii 5% kõrgemad ekspordihinnad kui 27% suuremad väljaveetud kogused. Õlut eksporditi Eestist kokku 22 mln liitrit, millest suurem osa (88%) oli Eesti tootjate valmistatud õlu ja ülejäänud reeksport, mis hinnanguliselt ulatus 2,2 mln liitrini ning see oli rohkem kui poole võrra väiksem kui aasta tagasi (2008.a 9 kuul 4,9 mln liitrit).

Tabel 14

Õlle rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k / '08 9 k, +/- %
Eksport	6.13	7.52	7.89	117,0	130,4	173,5	33,0
Import	8.96	10.38	10.50	113,2	131,8	142,9	8,4

Allikas: SA

Tabel 15

Õlletoodang, põhieksporti ja -impordi kogused 9 kuul 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k / '08 9 k, +/- %
Toodang	109 849	100 890	100 820	-0,1
Eksport	19 086	17 329	21 975	26,8
sh Eesti tootjate eksport	19 086	12 398	19 728	59,1
Import	12 638	12 702	13 601	7,1

Allikas: SA

Tabel 16

Õlle põhieksport riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit		'09 9 k / '08 9 k, %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Läti	7 432	7 864	5,8	43	36
Leedu	5 807	5 019	-13,6	33	23
Soome	3 635	4 446	22,3	21	20
Rootsi	10	4 076	0,0	0	18
Teised	445	570	27,9	3	3
Kokku	17 329	21 975	26,8	100	100

Allikas: SA

Eestist eksporditi 2009. aasta 9 kuuga õlut põhiliselt nelja riiki: Lähti, Leetu, Soome ja Rootsi. Naaberriikidesse müüdud kogused hõlmasid 59% õlle kogueksportist (2008.a 9 kuul 76%), kusjuures Lähti müüdud kogused olid 6% suuremad kui aasta tagasi, samal perioodil Leetu

müüdnud õllekogused vähenesid 14%. Soome eksporditud kogused suurenesid 22% mullusega võrreldes ning sarnaselt eelmise aastaga hõlmasid viiendiku kogu õlleekspordist. Õlut müüdi ka Rootsi, kuhu viidud kogused moodustasid 18% õlle koguekspordist. Teistesse riikidesse müüdnud kogused olid marginaalsed.

Õlle impordikäive suurenes aastaga 8,4%, mille peamiseks põhjuseks olid 7% suuremad sisseveokogused, vähesel määral tõusid ka impordihinnad (+1,2%). Endiselt osteti importõlut Eestisse enim Soomest, kust sisseveetud kogused moodustasid 28% antud joogi kogumportidist, kuid need mahud olid 3% väiksemad kui aasta tagasi. Venemaa, kelle toodang moodustas 17%, püsis impordis teisel positsioonil ning sealt sisseveetud kogused suurenesid 5% mullusega võrreldes. Osakaalult kolmandaks õlle impordiriigiks oli Holland, kust sisseostetud kogused moodustasid 11% õlle impordimahust ning need olid 9,5%, suuremad kui aasta tagasi. Vaatluse all oleval perioodil suurenes hoogsalt (2,5 korda) Saksamaal toodetud õlle import ning selle osatähtsus antud toote kogumportidist suurenes 7%-ni (2008.a 9 kuud 3%). 2009. aasta kolme kvartaliga (2008.a sama perioodiga võrreldes) suurenes rohkem kui poole võrra õlle sissevedu Leedust, kelle toodang moodustas 6% õlle kogumportidist (2008.a 9 kuul 4%). Teiste riikide õllekogused moodustasid summaarselt 31% selle joogi kogumportidist, kusjuures 6%-l oli päritolu riik määramata, see oli kodeeritud Euroopa Ühenduse alla.

Tabel 17

Õlle põhieksport import riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit		'09 9 k / '08 9 k, %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Soome	3 922	3 788	-3,4	31	28
Venemaa	2 185	2 292	4,9	17	17
Holland	1 347	1 475	9,5	11	11
Saksamaa	408	1 000	2,5 korda	3	7
EU	775	826	6,7	6	6
Leedu	530	806	52,0	4	6
Teised	3 535	3 414	-3,4	28	25
Kokku	12 702	13 601	7,1	100	100

Allikas: SA

Hinnad

2009. aasta III kvartalis olid õlle hinnad nii Eestis tervikuna kui Tallinnas kõrgemad kui aasta tagasi. Jätkuvalt tõusid hinnad pealinnas kiiremini kui Eestis tervikuna, vastavalt 10% ja 6%. Lahjad õlled kallinesid üle Eesti aastaga 5% ja Tallinnas 9%. Kangete õlled hinnatõus oli kiirem, vastavalt 6,5% ja 11%. Olukorra halvenemisele ja elanikkonna ostujõu langusele reageerisid ettevõtted (tootjad/kaubandus) õlleturul vastupidiselt viinaturule. Kui 2009. aasta III kvartalis viina hinnad langesid ja seda nii üle Eesti kui Tallinnas, siis õlle jaehinnad Eestis

aastaga tõusid. Kusjuures õlu oli augustiks kauplustes kallinenud aastaga enam kui käibemaksutõusu võrra. 2009. aasta IV kvartalis korrigeeriti mõnevõrra ka õlle jaehinda, mis oli novembris madalam kui III kvartalis - Eestis tervikuna -1,9% ja Tallinnas -1,3%. Hinnalangus toimus peamiselt lahja õlle odavnemise arvel, sest kange õlle hind alanes kvartaliga alla 1% nii Eestis tervikuna kui Tallinnas. Kui enne 2008. aasta aktsiisimäärade tõusu olid kodumaised lahjad ja kanged õlled kauplustes enam-vähem samas hinnas, siis uute maksumäärade dega on see hinnavahe selgelt suurenenud ning kange õlu on nüüd tarbija jaoks lahjast kallim.

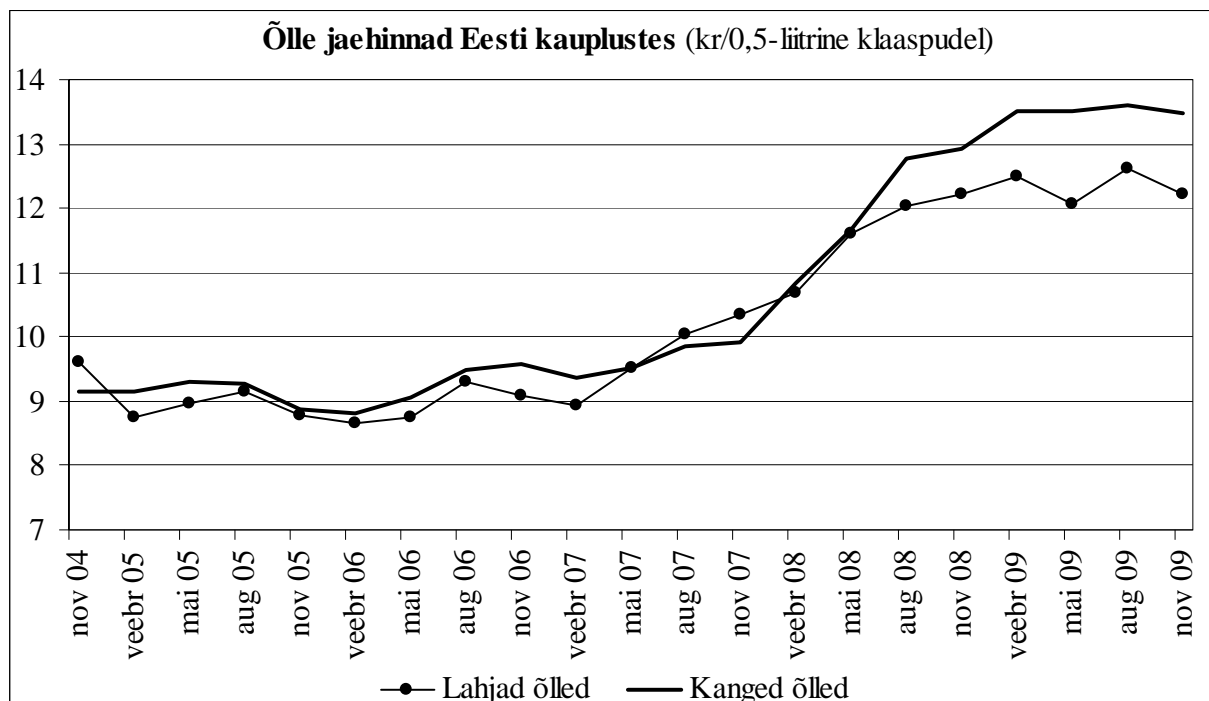
Tabel 18

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga)

	Aug. 2008	Veebr. 2009	Mai 2009	Aug. 2009	Muutus aug 09/ aug 08, %	Nov. 2009
Eestis keskmiselt	12.39	13.01	12.79	13.10	5,7	12.85
Lahja õlu <6%	12.03	12.51	12.06	12.62	4,9	12.23
Kange õlu >6%	12.76	13.50	13.51	13.59	6,5	13.47
Tallinnas keskmiselt	12.17	13.15	13.18	13.40	10,1	13.22
Lahja õlu <6%	11.76	12.68	12.54	12.84	9,2	12.55
Kange õlu >6%	12.58	13.62	13.82	13.96	11,0	13.89

Allikas: EKI

Joonis 7

Allikas: EKI

EKI rahvusvaheline hinnavaatlus näitas, et nagu varemgi populaarsemate õlledesk keskmine hind Tallinna supermarketites (Saku Originaal, A. Le Coq Premium) oli 2009. aasta III kvartalis kõrgem peaaegu kõikide vaatluse all olnud pealinnade populaarsemate kodumaiste õlle-

dega võrreldes. Erandiks olid kõrge aktsiisimaksuga Helsingi, kus õlle hind ületas rohkem kui kaks korda Tallinna hinda ning Stockholm, kus õlle hind oli Tallinna omast 8% kõrgem.

Aastaga on õlu enim kallinenud Helsingis (+25%) ning selle põhjuseks oli varasemast kõrgem aktsiisimäär. Kiire hinnatõus toimus ka Prahas, kus õlu kallines 2009. aasta III kvartalis 22% eelmise aasta III kvartaliga võrreldes. Riias kallines õlu samal ajal 11%, mida on samuti tinginud maksumäärade tõus. Vähesel määral tõusid hinnad ka Amsterdavis (+4%) ja Vilnius (+1%). Berliinis püüsid õlle jaehinnad aastatagusel tasemel. Samal ajal mitmes Euroopa riigi pealinnas oli 2009. aasta III kvartalis õlu odavam kui eelmise aasta samal perioodil - nt Varssavis oli see odavnenud 22%, Stockholmis 15% ning Bratislavas 2%.

Tabel 19

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2007-2008. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kr)

Pealinn	Õlu hele, 4,3-4,7%, 0,5 l koos pandipakendi maksumuse ja km-ga			
	sept. 2008	märts 2009	juuni 2009	sept. 2009
Tallinn	12.35	12.66	12.57	12.73
Riia	9.80	10.02	10.02	10.91
Vilnius	8.96	9.24	8.83	9.05
Varssavi	11.89	7.81	7.49	9.32
Praha	5.58	6.21	5.39	6.81
Bratislava	7.33	7.62	7.72	7.18
Budapest	x	8.39	9.51	7.26
Berliin	11.97	11.73	12.02	11.92
Helsingi	22.68	26.68	28.45	28.45
Amsterdam	11.45	12.34	-	11.89
Stockholm	16.08	11.77	13.01	13.72

Allikas: EKI

4. LAHJAD ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

Varasematel perioodidel kajastasid Statistikaameti andmed lahjade alkoholsete jookide tootmist kolme tootegrupi lõikes: lahjad segatud piiritusjoogid (long drink jms), kääritatud joogid (siidrid ja mõdu) ja puuvilja-marjaveinid. Alates 2009. aastast on Statistikaamet muutnud andmete kogumise metoodikat, mille järgi on mõdu tootmismahud toodud välja eraldi ning segatud piiritusjoogid ja kääritatud joogid (va mõdu) on koondatud ühte gruppi. Puuvilja- ja marjaveinide mahtusid kajastatakse endiselt eraldi. Selleks, et käesolevas ülevaates toodud andmed oleksid võrreldavad ka varasemate perioodidega, on mõdu tootmismahud endiselt arvestatud lahjade alkoholsete jookide tootmise üldmahu hulka. Käesoleva aasta 9 kuul moodustas mõdutoodang 4% lahjade alkoholsete jookide kogutoodangust (2008.a 9 k 13%).

SA andmetel toodeti Eestis 2009. aasta 9 kuuga lahjasid alkoholseid jooke 16,4 mln liitrit, mida oli 30% vähem kui aasta tagasi. Samal ajal **EKI-le** esitatud **tootjate andmed** näitavad, et lahjasid alkoholseid jooke toodeti mõnevõrra rohkem, 18,2 mln liitrit ning nende jookide toodang kahanes aastaga ligi 10,0 mln liitri võrra ehk 35%. Kusjuures kääritatud jookide tootmine langes oluliselt kiiremas tempos ning selle põhjuseks võib pidada nii sise- kui välis- turu väiksemat nõudlust.

Tabel 20

Lahjade alkoholsete jookide toodang 9 kuul 2007-2009 **EKI andmetel** (mln liitrit)

	2007 9 kuul	2008 9 kuul	2009 9 kuul	09 9 k/08 9 k, %
Kokku lahjad alkoholised joogid, SA	31,31	23,57	16,40	-30,4
Kokku lahjad alkoholised joogid, EKI	31,40	27,88	18,22	-34,6
sh EKI hinnangul lahjad segatud piiritusjoogid	16,65	12,09	9,14	-24,4
kääritatud joogid	14,75	15,79	9,08	-42,5
sh siider	10,78	8,31	5,99	-27,9
puuvilja- ja marjaveinid*	3,97	3,69	2,29	-37,9

Allikad: SA, EKI

EKI-le tootjate poolt esitatud andmete kohaselt toodeti 2009. aasta 9 kuuga Eestis **lahjasid segatud piiritusjooke** 9,1 mln liitrit ning seda oli peaaegu neljandiku võrra vähem kui aasta tagasi. Tootmise languse põhjuseks oli ligi 20% väiksem müük siseturule ning 11% väiksem ekspordimaht. Nimetatud jookide turuliidriks Eestis oli AS A. Le Coq, AS Saku Õlletehas oli teisel positsioonil. Kahe tootja summeeritud osakaal nende jookide kogutoodangus ulatus 91%-ni (2008.a 9 k 96%). Kõik ettevõtted tootsid antud jooke oluliselt vähem kui aasta tagasi. Suurem osa (88%) Eestis toodetud lahjadest segatud piiritusjookidest müüdi endiselt kohalikul turul, mille tähtsus nende jookide müügis muutus meie tootjatele 5%-punkti võrra olulisemaks kui 2008. aasta 9 kuul.

EKI poolt kogutud andmetel toodeti **siidreid** Eestis 2009. aasta kolme kvartaliga 6,0 mln liitrit, seda oli 28% vähem kui 2008. aasta kolme kvartali jooksul (2008.a 9 k 8,3 mln liitrit). Nende toodete müük siseturule oli 6% suurem kui aasta tagasi, kuid välisurule müüdi neid

oluliselt vähem (-63,5%). Endiselt oli juhtivaks siidritootjaks Eestis AS A. Le Coq, ka siin püsis AS Saku Õlletehas teisel positsioonil. Mullusega võrreldes ei õnnestunud mitte ühelgi tootjal siidritoodangu mahtu suurendada. 2009. aasta kolme kvartaliga müüdi kohalikust siidritoodangust valdav osa (81%) Eesti turul (2008.a 9 kuul 55%).

SA andmetel toodeti 2009. aasta kolme kvartaliga Eestis **puuvilja- ja marjaveine** 2,3 mln liitrit, mida oli 38% vähem kui aasta tagasi (2008.a 9 k 3,7 mln l). Languse peamiseks põhjuseks oli väiksem siidritootmine, mis omakorda mõjutas nõudlust puuvilja- ja marjaveinide ehk toorme järele. Naturaalsete ja kangendatud marjaveinide tootmise proportsioonid ei ole aastaga muutunud, sest peaaegu kõik (99%) toodetud veinid olid kääritamismeetodil saadud naturaalsed puuvilja- ja marjaveinid ja 1% toodangust moodustasid kangendatud veinid. Mõlema veinitüübi tootmismahd oli analüüsitaval perioodil väiksem kui 2008. aasta 9 kuul, kusjuures naturaalseid veine toodeti 38% ja kangendatud veine 58,5% aastatagusest vähem. Analüüsitaval perioodil oli AS Valtu Vein endiselt suurimaks kangendatud veinide tootjaks Eestis. Piiratud koguses tootis neid ka AS Liiwi Heliis.

Sarnaselt eelmise aastaga kasutati 3/4 Eestis toodetud puuvilja- ja marjaveinidest siidritootmiseks. Ülejäänud osa müüdi lauaveinina.

Väliskaubandus

2009. aasta kolme esimese kvartaliga müüdi lahjasid alkoholseid jooke Eestist välja 99 mln krooni eest (2008.a 9 kuul 114 mln kr) ja osteti sisse 222 mln krooni eest (2008.a 9 kuul 245 mln kr). Seega nende jookide väliskaubakäibe saldo oli jätkuvalt negatiivne. Suurema osa (61%) antud tootegrupi ekspordist andis segatud piiritusjookide ekspordikäive ning 39% moodustasid kääritatud joogid, millest omakorda üle poole (53%) oli siidrikäive, ülejäänud oli muude kääritatud jookide müük välisturule.

Lahjade alkoholsete jookide ekspordimaht ulatus 2009. aasta kolme kvartaliga 7,8 mln liitrit, mis oli 30% väiksem kui eelmise aasta samal perioodil. Languse põhjuseks oli Eesti tootjate lahjade alkoholsete jookide ekspordi vähenemine, sest nende jookide reekspordi maht oli ligi 11% suurem kui aasta tagasi

Segatud piiritusjooke viidi 2009. aasta 9 kuu jooksul Eestist välja 4,3 mln liitrit ja kääritatud jooke 3,5 mln liitrit.

Lahjade segatud piiritusjookide kaubavahetuse saldo püsis negatiivsena, kuna nende ekspordikäive ulatus 2009. aasta 9 kuuga 60,4 mln kroonini ning oli kaks korda väiksem kui impordikäive. Analüüsitaval perioodil veeti neid jooke enim välja Soome (osakaal 35%), kuhu müüdid kogused aastaga kahekordistusid. Venemaale müüdid kogused, mis olid 17% väiksemad aastatagusega võrreldes, moodustasid 26% segatud piiritusjookide mahulisest ekspordist. Läti ja Ukrainasse väljaveetud kogused hõlmasid vastavalt 17% ja 13% antud toodete koguekspordist, kusjuures Läti kogused olid 56% väiksemad kui 2008. aasta 9 kuul ja

Ukrainasse müüdnud kogused suurenesid aastaga 4,5 korda. Teised riigid moodustasid summaarselt 10% tootegrupi ekspordikogusest.

Tabel 21

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k / '08 9 k +/- %
Eksport					
Kokku	10.22	12.73	113,866	99,038	-13,0
sh segatud piiritusjoogid	11.31	14.08	54,586	60,367	10,5
kääritatud joogid	9.39	11.07	59,280	38,671	-34,8
sh siider	9.20	12.23	42,294	20,544	-51,4
Import					
Kokku	11.91	10.92	245,331	221,639	-9,7
sh segatud piiritusjoogid	11.00	9.66	152,026	124,399	-18,2
kääritatud joogid	13.80	13.13	93,305	97,240	4,2
sh siider	14.31	15.67	39,520	38,437	-2,7

Allikas: SA

Tabel 22

Lahjade alkoholsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused 9 kuul 2008-2009 (tuh liitrit)

	2008 9 kuul	2009 9 kuul	'09 9 k / '08 9 k +/- %
Eksport			
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	11 140	7 781	-30,1
sh segatud piiritusjoogid	4 827	4 288	-11,2
kääritatud joogid	6 313	3 493	-44,7
sh siider	4 598	1 679	-63,5
Import			
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	20 595	20 289	-1,5
sh segatud piiritusjoogid	13 833	12 880	-6,9
kääritatud joogid	6 762	7 409	9,6
sh siider	2 762	2 453	-11,2

Allikas SA

Kääritatud jookide ekspordikäive oli 2009. aasta 9 kuul 39 mln krooni (2008.a 9 kuul 59 mln kr), mis oli oluliselt väiksem aastatagusest. Languse põhjuseks oli aastatagusest 51% väiksem siidri ekspordikäive, samas muude kääritatud jookide eksport rahalises väärtuses suurenes 7%. Koguseliselt müüdi kääritatud jooke Eestist välja 2009. aasta kolme kvartaliga kokku 3,5 mln liitrit (2008.a 9 kuul 6,3 mln liitrit), millest hinnanguliselt 1,15 mln liitrit (ta-

bel 25) oli Eesti ettevõtetes toodetud siider ning väikeses koguses (217,5 tuh l) müüdi välis- turule ka puuvilja- ja marjaveine. Nende jookide ülejäänud ekspordimaht oli tõenäoliselt re- eksport (transiitvedu). Siidri ekspordimaht vähenes aastaga 63,5%.

Tabel 23

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline põhieksport riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit		'09 9 k/'08 9 k, +/- %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Soome	684	1 488	2,2 korda	14	35
Venemaa	1 284	1 068	-16,8	26	25
Läti	1 630	720	-55,8	34	17
Ukraina	125	562	4,5 korda	3	13
Teised	1 104	450	-59,2	23	10
Kokku	4 827	4 288	-11,2	100	100

Allikas: SA

Tabel 24

Kääritatud jookide koguseline põhieksport riigiti 9 kuul 2008-2009

	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/'08 9 k, +/- %	2008 9 kuud	2009 9 kuud
Leedu	4 015	1 859	-53,7	64	53
Soome	424	788	85,6	7	23
Läti	1 737	489	-71,9	27	14
Taani	10	151	14,9 korda	0	4
Teised	127	206	63,2	2	6
Kokku	6 313	3 493	-44,7	100	100

Allikas: SA

Tabel 25

Eestis toodetud lahjade alkoholsete jookide ekspordikogused
9 kuul 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007 9 kuul	2008 9 kuul	2009 9 kuul	'09 9 k/'08 9 k, +/- %
Eksport				
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	7 804	6 356	2 475	-61,1
sh segatud piiritusjoogid	3 302	2 041	1 109	-45,7
kääritatud joogid	4 502	4 315	1 366	-68,3
sh siider	4 075	3 735	1 149	-69,2

Allikas: EKI

Analüüsitaval perioodil müüdi 67% eksporditud kääritatud jookidest teistesse Balti riikidesse, millest valdav osa läks Leetu (53% antud tootegrupi ekspordikogusest). Lätti väljaveetud ko-

gused moodustasid 14% kääritatud jookide ekspordimahust. Mõlemasse riiki nende jookide eksport aastaga vähenes. Seevastu Soome väljaveetud kääritatud jookide kogused olid aastatagusest oluliselt suuremad (+86%) ning selle tulemusena Soome osatähtsus nende toodete väljaveos suurenes 23%-ni (2008.a 9 kuul 7%). Väga kiiresti (15 korda) suurenes nende jookide eksport Taani ning need kogused hõlmasid 4% kääritatud jookide ekspordimahust, kusjuures aasta tagasi neid jooke sinna praktiliselt ei eksporditud.

Eesti tootjad müüsid **välisurule** omatoodetud lahjasid alkohoolseid jooke 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 2475 tuh liitrit, mis moodustas ligi kolmandiku selle tootegrupi kogueksporti kogusest (2008.a 9 k 57%; tabel 26). Aastatagusega võrreldes vähenes oluliselt kõike lahjade alkohoolsete jookide müük välisurule.

2009. aasta kolme kvartaliga imporditi lahjasid alkohoolseid jooke Eestisse 222 mln krooni eest, mida oli 10% vähem kui mullu. Languse põhjuseks olid nii aastatagusest 7% väiksemad kogused kui ka 12% madalamad impordihinnad.

Kokku imporditi selle ajaga Eestisse 20,3 mln liitrit lahjasid alkohoolseid jooke, sealjuures segatud piiritusjooke osteti sisse ligi 2 korda rohkem (12,9 mln l) kui kääritatud jooke (7,4 mln l). Kolmandiku sisseveetud kääritatud jookide kogusest moodustas siider.

Tabel 26

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline põhiimport riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit		'09 9 k/'08 9 k, +/- %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Soome	3 498	4 073	16,4	25	32
Holland	2 130	2 255	5,9	15	17
Leedu	2 163	1 635	-24,4	16	13
Läti	227	1 171	5,2 korda	2	9
Suurbritanni a	206	440	2,1 korda	1	3
Saksamaa	485	367	-24,4	4	3
Teised	5 124	2 939	-42,7	37	23
Kokku	13 833	12 880	-6,9	100	100

Allikas: SA

Lahjasid segatud piiritusjooke imporditi Eestisse 2009. aasta kolme kvartaliga 12,9 mln liitrit 124 mln krooni eest. Kõige rohkem osteti neid jooke sisse Soomest (32% kogu impordikogusest). Hollandist toodud kogused suurenesid aastaga 6%, hõlmates 17% tootegrupi impordikogusest. Leedust imporditi neid jooke peaaegu neljandiku võrra vähem kui eelmise aasta samal perioodil ning osakaal nende jookide sisseveos langes 13%-ni (2008.a 9 kuul 16%). Läti päritoluga lahjade segatud piiritusjookide import suurenes aastaga 5 korda, mille tulemusena suurenes Läti osatähtsus 2%-lt 2008. a 9 kuul kuni 9%-ni 2009. aasta samal perioodil.

Tõenäoliselt on siin tegemist Eesti ettevõtete kontsernisisesse tööjaotuse ja kaubavahetusega. Teiste riikide osakaalud olid lahjade segatud piiritusjookide impordis 3% ja väiksemad.

Kääritatud jooke imporditi Eestisse 2009. aasta 9 kuuga 7,4 mln liitrit 97 mln krooni eest. Sellest siidreid oli 2,5 mln liitrit ning nende sisseveokäive ulatus 38,4 mln kroonini. Kääritatud jookide impordikäive oli mullusest 4,2% ja imporditud kogus 9,6% suurem. Soome oli endiselt tähtsaimaks kääritatud jookide impordimaaks, kust toodi üle poole (53%) sisseostetud kääritatud lahjadest alkoholsetest jookidest. Samal ajal toodi neid jooke 16% vähem kui aasta tagasi. Teiste riikide osatähtsus oli oluliselt väiksem ning kolme riigi – Leedu, Hollandi, Rootsi osakaalud olid võrdselt 9% kääritatud jookide koguimpordist. Neist riikidest toodi kääritatud lahjasid alkoholseid jooke Eestisse oluliselt suuremas koguses kui aasta tagasi. Lisaks eelnimetatud riikidele veeti kääritatud lahjasid jooke 2009. aasta 9 kuul sisse ka Lätist (5%), Saksamaalt (4%) ja Venemaalt (3%).

Tabel 27

Kääritatud jookide koguseline põhiimport riigiti 9 kuul 2008-2009

	1000 liitrit		'09 9 k / '08 9 k, +/- %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Soome	4 783	3 931	-17,8	71	53
Leedu	306	655	2,1 korda	4	9
Holland	69	644	9,4 korda	1	9
Rootsi	535	638	19,2	8	9
Läti	...	367	5
Saksamaa	312	341	9,3	5	4
Venemaa	137	234	70,7	2	3
Teised	620	599	-3,3	9	8
Kokku	6 762	7 409	9,6	100	100

Allikas: SA

Hinnad

Kodumaise 1,5-liitrisel plastpudelil **siidri** keskmine jaehind oli Eestis tervikuna 2009. aasta III kvartalis ligi 2% madalam kui 2008. aasta III kvartalis. See näitab selgelt nõudluse langust. Samu perioode võrreldes, püsisid Tallinnas siidri jaehinnad peaaegu samal tasemel. Vaatluse ajal oli siidrihind Tallinnas ligi 3% kõrgem kui Eestis tervikuna.

2009. aasta IV kvartalis langesid kodumaise siidri hinnad kauplustes võrreldes III kvartaliga veelgi. Kiirem hinnalangus toimus pealinnas (-3,9%), Eesti keskmine hind langes kvartaliga 1,7%.

Tabel 28

Siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (kr)

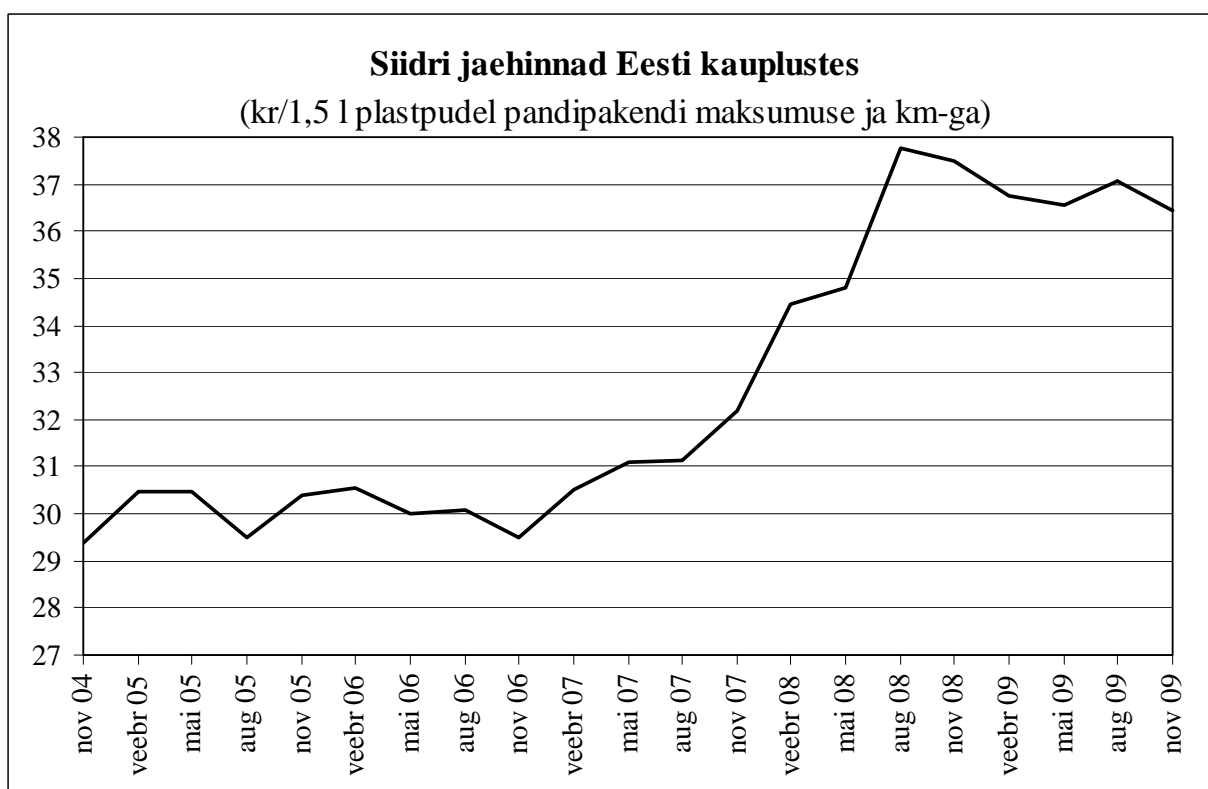
	Aug. 2008	Veebr. 2009	Mai 2009	Aug. 2009	Muutus aug. 09/ aug. 08, %	Nov. 2009
Siider*						
Eestis keskmiselt	37.76	36.75	36.55	37.06	-1,85	36.43
Tallinnas keskmiselt	38.23	37.00	36.67	38.10	-0,34	36.60
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	40,10	41.65	40.56	41.01	2,27	43.45
Tallinnas keskmiselt	37,86	40.28	39.12	41.00	8,29	43.24

* 1,5-liitrise plastpudeli hind kroonides koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga

** 0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga

Allikas: EKI

Joonis 8

Allikas: EKI

5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

Tootmine

2008. aasta teisel poolaastal lõpetati rektifitseeritud etanooli (piirituste) tootmine Eestis.

Väliskaubandus

Kuna piirituse tootmine on lõpetatud, ei toimunud ka selle toote müüki välisurule.

Analüüsitaval perioodil veeti piiritust Eestisse 2,7 mln liitrit 30,5 mln krooni eest. Impordikäive oli 10% väiksem kui 2008. aasta 9 kuul. Langus toimus viiendiku võrra madalamate impordihindade tõttu, sest impordikogused olid 12% suuremad kui aasta tagasi.

Soome, osakaaluga 30%, oli jätkuvalt tähtsaimaks impordipiirituse päritoluriigiks, samas sisseostetud kogus aastaga vähenes. Teisele kohale tõusis Läti, kelle osakaal suurenes 12%-lt 2008. aasta 9 kuul kuni 20%-ni 2009. aasta 9 kuul ning sealt toodud kogused olid peaaegu 2 korda suuremad kui aasta tagasi. Analüüsitaval perioodil alustati piirituse sisseostmist Venemaalt ja Slovakiast, nende riikide osakaalud olid vastavalt 19% ja 15% toote impordikogusest.

Tabel 29

Rektifitseeritud etanooli rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/ '08 9 k, +/- %
Ekspord	12.54	13.88	...	18,930	12,310*
Import	10.07	13.98	11.21	28,144	33,998	30,532	-10,2

*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Tabel 30

Rektifitseeritud etanooli toodang, kogueksporti ja -impordi kogused
2007-2009. aasta 9 kuul (tuh liitrit)

	2007 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/'08 9 k, +/- %
Toodang	3 775	1 551
Ekspord	1 510	887
Import	2 796	2 432	2 725	12,0

Allikas: SA

Tabel 31

Rektifitseeritud etanooli põhiimport riigiti 2008-2009. aasta 9 kuul

	1000 liitrit		'09 9 k/ '08 9 k, +/- %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Soome	1 178	808	-31,4	48	30
Läti	279	552	97,9	12	20
Venemaa	...	527	...	0	19
Slovakkia	...	404	...	0	15
Teised	975	434	-55,5	40	16
Kokku	2 432	2 725	12,0	100	100

Allikas: SA

6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna neid jooke Eestis ei toodeta, siis vaatluse all on vaid väliskaubanduse andmed.

Viinamarjavein

SA andmetel eksporditi käesoleva aasta kolme kvartaliga viinamarjaveine 3 mln liitrit 157,6 mln krooni eest ning imporditi 12,3 mln liitrit 459 mln kroonini eest. Oludes, kus Eestis puudub viinamarjaveinide tootmine, võib kõik eeltoodud ekspordimahud lugeda Eestit läbivud transiitveoks. Sarnaselt eelmiste aastatega teostasid ka tänava osa veinide impordist ja ekspordist Eesti firmad, osa tõenäoliselt välisfirmad. Viinamarjaveini ekspordi sihtriikidest oli tähtsaimaks Venemaa, kelle osakaal ekspordimahus ulatus 34%-ni. Teisel kohal oli Soome, kes hõlmas 33% veini koguekspordist ning kolmandal positsioonil oli Läti, kuhu veeti välja 20% välisturule müüdüd viinamarjaveinide kogusest.

Tabel 32

Viinamarjaveini rahaline põhieksport ja –import ning ekspordi- ja impordihinnad 9 kuul 2008-2009

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2008 9 kuud*	2009 9 kuud	'09 9 k/ '08 9 k, +/- %
Eksport	57.70	52.55	148,67	157,57	6,0
Import	41.46	37.43	519,80	458,91	-11,71

*SA andmed korrigeeritud
Allikas: SA

Tabel 33

Viinamarjaveini põhieksporti ja –impordi kogused 9 kuul 2008-2009 (tuh liitrites)

	2008 9 kuud*	2009 9 kuud	'09 9 k/'08 9 k, +/- %
Eksport	2 576	2 999	16,4
Import	12 537	12 261	-2,2

*SA andmed korrigeeritud
Allikas: SA

Viinamarjaveinide impordikogused olid aga aastatagusest 2% väiksemad (2009.a 9 kuul 12,3 mln liitrit; 2008.a 9 kuul 12,5 mln liitrit). Kui Eestisse sisseveetud viinamarjaveini kogusest maha arvata eksporditud maht, siis võib öelda, et Eesti turule jäi kogu imporditud veini kogusest 2009. aasta 9 kuul 9,3 mln liitrit, mida on 7% vähem kui aasta tagasi. Viinamarjaveine imporditi Eestisse sel perioodil 44 riigist. Jätkuvalt enim viinamarjaveine toodi Eestisse Hispaaniast, kust impordikogused suurenesid aastaga rohkem kui viiendiku võrra. See suurendas Hispaania osakaalu veinide üldises impordikoguses 23%-ni (2008.a 9 kuul 19%). Pingereas järgmisteks veini päritoluriikideks olid Tšiili (osakaaluga 14%) ja Prantsusmaa (osakaaluga 13%). Teiste riikide osatähtsus veini impordis oli alla 10%.

Tabel 34

Viinamarjaveini põhiimport riigiti 2008.-2009.aasta 9 kuul

	1000 liitrit		'09 9 k/ '08 9 k, +/- %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Hispaania	2 316	2 823	21,9	19	23
Tšiili	1 877	1 683	-10,3	15	14
Prantsusmaa	1 554	1 655	6,5	12	13
Itaalia	1 118	1 084	-3,1	9	9
Ungari	813	776	-4,5	7	6
Rumeenia	760	725	-4,6	6	6
Lõuna-Aafrika Vabariik	546	680	24,5	4	5
Argentiina	517	425	-17,8	4	4
Teised	3 037	2 410	-20,7	24	20
Kokku	12 537	12 261	-2,2	100	100

Allikas: SA

Vermut

Vermutit eksporditi SA andmetel 2009. aasta 9 kuuga Eestist 117 tuh liitrit 2,2 mln krooni eest ja imporditi Eestisse 390 tuh liitrit peaaegu 11 mln krooni eest. Seega oli impordikäive ekspordikäibest 5 korda suurem. Eesti turul müüdi käesoleva aasta 9 kuuga vermutit hinnanguliselt 273 tuh liitrit, seda oli 29% vähem kui eelmise aasta samal perioodil (2008.a 9 kuul 384 tuh liitrit).

Vermuti sisseveetud kogused vähenesid peaaegu kõigist tähtsamatest impordiriikidest, erandiks oli Hispaania, kust ostetud kogused suurenesid aastaga 2,2 korda. Endiselt toodi vermutit Eestisse enim Itaaliast ning sealt ostetud kogused vähenesid aastaga kolmandiku võrra, moodustades 47% selle toote koguimpordist (aasta tagasi 61%). Teisel kohal püsis Hispaania, kust osteti sisse 22% imporditud vermutist. Lisaks eelnimetatud riikidele toodi vermutit ka Hollandist ja Saksamaalt, nende riikide osakaalud olid vastavalt 13% ja 8% toote koguimpordist.

Tabel 35

Vermuti rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2008-2009. aasta 9 kuul

	Hind, kr/l		Käive, mln kr		
	2008 9 kuud	2009 9 kuud	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/ '08 9 k, +/- %
Eksport	27.27	18.47	1,120	2,154	92,3
Import	35.82	27.87	15,222	10,871	-28,6

Allikas: SA

Tabel 36

Vermuti kogueksporti ja -impordi kogused
9 kuul 2008-2009 (tuh liitrites)

	2008 9 kuud	2009 9 kuud	'09 9 k/'08 9 k, +/- %
Ekspord	41	117	2,8 korda
Import	425	390	-8,2

Allikas: SA

Tabel 37

Vermuti koguseline import riigiti 2008.-2009. aasta 9 kuul

	1000 liitrit		'09 9 k/ '08 9 k, +/- %	Osakaal, %	
	2008 9 kuud	2009 9 kuud		2008 9 kuud	2009 9 kuud
Itaalia	221	150	-31,8	61	47
Hispaania	66	144	2,2 korda	11	22
Holland	44	36	-19,0	12	13
Saksamaa	39	34	-14,7	10	8
Teised	55	23	-57,3	6	10
Kokku	425	390	-8,2	100	100

Allikas: SA

KOKKUVÕTE

SA andmetel **toodeti** Eestis 2009. aasta jaanuarist septembrini peaaegu kõiki alkohoolseid jooke vähem kui 2008. aasta 9 kuuga. Erandiks oli vaid õlu, mille tootmiskaht jäi aastatagusele tasemele. Kangete alkohoolsete jookide (eelkõige viina ja likööri) tootmiskaht vähenes 10%, lahjasid alkohoolseid jooke toodeti peaaegu kolmandiku võrra vähem kui 2008. aasta kolme kvartaliga. Suurim langus toimus puuvilja- ja marjaveinide tootmises (-38%), sest siidritootmiseks vajati vähem toorainet. Rektifitseeritud etanooli (piiritust) 2009. aastal Eestis ei toodetud.

Alkohoolsete jookide **väliskaubanduse** bilanss oli 2009. aasta 9 kuul jätkuvalt negatiivne. Alkohoolseid jooke eksporditi 1,1 mld krooni eest ning imporditi 1,6 mld krooni eest. Väliskaubakäibest suure osa moodustab alkohoolsete jookide transiitvedu Venemaale läbi Eesti, mis majanduskriisi tõttu oli väiksem kui aasta tagasi. Eesti tootjate ekspordiskaht oli aastatagusest väiksem kangete alkohoolsete jookide (-9%), eriti likööride (-32%) ning lahjade segatud piiritusjookide (-46%) ja lahjade kääritatud jookide (-68%), eriti siidri (-69%) osas. Eestis valmistatud õlut müüdi välisurule koguliselt 60% rohkem kui aasta tagasi.

Alkohoolsete jookide tarbijahinnaindeks tõusis 2009. aasta III kvartalis 1,8% 2008. aasta III kvartaliga võrreldes. EKI hinnavaatluste andmetel olid 2009. aasta III kvartalis populaarsete kodumaiste viinade Eesti keskmised jaehinnad kauplustes madalamad kui aasta tagasi, likööride hinnad ei ole oluliselt muutunud ning džinnid kallinesid ligi 5%. Õlle hinnad olid tõusutrendil nii Eestis tervikuna kui Tallinnas. Siider veidi odavnes, puuvilja- ja marjaveinid kallinesid 2%. Õlle ning puuvilja- ja marjaveinide hinnatõus Tallinnas oli kiirem kui Eestis keskmiselt.

Alkoholsete jookide **jaekäive** ulatus 2009. aasta III kvartalis 1,20 mlrd kroonini, mis oli 10,8% väiksem kui aasta tagasi. 9 kuu jaekäive kokku oli 3,46 mld krooni, mis oli aastatagusest 8,4% väiksem. Languse põhjuseks oli väiksem siseturu nõudlus, mille põhjuseks on elanike madalam ostujõud.

Riigielarvesse laekus 2009. aasta 9 kuuga alkoholiaktsiisi 1,854 mlrd krooni, mida oli 1,9% vähem kui aasta tagasi. Seega alkohoolsete jookide mõnevõrra kõrgemad hinnad ei suutnud kompenseerida nõudluse (ja legaalse alkoholi müügi) langust.